

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Kedd

243. szám.

Pest, december 26. 1848

Nem kell táblabíró politika

Lapunkra előfizethetni jövő év január 1-től Budapesten házhozhozva félévre 5 ft, postán borítékban hatszor küldve 6 f pp.

Helyben egyedül a kiadóhivatalban fizethetni elő, vidéken minden posta hivatalnál.

Hónapos előfizetést csak helyben, s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadunk el.

Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr pp. fiztetik.

Csucsra körüli táborunkat Urbánnak erősítést nyert serege f. hó 19-kén Kraszna és Hunyad felől megtámadta; de honvédeink és nemzetőreink hősi viselete által visszaveretett. A mieink közül senki sem el nem fogatott, sem meg nem lővetett, és sebesültünk is csak egy van, a derék Baumgarten alezredes, kinek térdkalácsába egy golyó fészkelte be magát, mellynek következtében ápolás alatt van.

Az ellenség közül elfogatott 44 olá, több katonák, lovak és munitiós szekerek töltésekkel, kardokkal, s egy székely tisztú egyenruhával, s némi pénzüszveggel. Mennyi esett el és sebesített meg nem tudhatni, annyi azonban bizonyos, hogy g. Saint Quantin német ezredbeli lovas őrnagynak fejét egy agyúnk golyója zúzta szét, mert kaskójája megtaláltatott, teste pedig egy faluba vitetett a mieink által. Seregünk Csucsán van. —

Pest, december 26.

— Perlaki László, piarista, szerkesztőségünk-nél három darab körmőrczi aranyat tett le, hogy az átadassék egyikének azon huszároknak, ki paripán ülve, a haza védelmében valami hősi tettet követend el.

Az aranyokat Hajnik Pál, rendőrségi főnöknek átadtuk, ki azt rendeltetése helyére elküldendi.

— Magán tudósítások nyomán, némely új híreket kaptunk harci téreinkről.

— Egy legbecsesb kéz Nagy-Váradról azt írja, hogy ottan december 20-dikán nagy lárma, nagy zavar volt, mert Urbán Csucsánál a mi elő-

őrseinket visszanyomta, s Bem a váradiaktól segítségét kért.

December 21-kén azonban Nagy-Váradon placatok útján a közönség arról értesítetett, hogy a mieink Csucsát (határszéki falu Erdélyben, a Várad-kolosvári uton) ismét visszafoglalták, s Urbánt derekasan megverték.

— Ismert kezek tudósítása nyomán im a pétervárad legújabb események.

December 20-kán a pétervárad őrserég legnagyobb része Karlovicz ellen indult, felkeresendő azon híres neves szerb-comitót, mellynek fejében országalapítási reppant tervek fűződnek.

Sergeink három csapatban indultak ki.

Az ellenség kiállott, s elfoglaltá a magas helyeket.

Mi közeleddünk, sergeink egy része a sáncokat megkerülve Karlovicz alá jutott, és épen készen állott, hogy a magas comitó előtt személyesen tehesse alázatos tiszteletét.

A hegyen álló hősök közeledésünkre visszavonultak, s bebúváznak sánczaik közé.

Középső csapatunk legyvert zörrentett, s megindult a sánczot rohammal bevenni, miként testvéreink bevették Perlaszt, Lagersdorfot, ördöghidát, Alibunart, Jarkováczt, és Tomasováczot. —

Harmadik csapatunk ez alatt elfoglaltá az ellenségtől elhagyott magas helyeket.

Agyúnk három ponton kitűzettek a rácz vendő fővérosa felé.

Ekkor azonban, mint valami francia drámában, mintha kikalkulálták volna a legfatalisabb percet, Pétervár felől nyíl sebességgel közeledik egy lovas, parancsot hozva, hogy az ostromot félbe hagyván Pestről érkezett fontos tudósítások miatt, a sereg azonnal vissza jöjjön a várba.

A kormány biztos Haczal Márton (Nyiregyháza talpig becsületos magyar képviselője, egyike a 36 féle radical oppositiónak) értekezni kezd a parancsnokkal.

Mit volt azonban mit tenai. A parancs világos volt. Az engedelmesség katona kenyér, visszamentünk, s e szerint a ráczok jeruzsáleme ez által pardenet kapott.

Itt tudósítónk kitér arra, minő fontos positio Pétervár, s hogy azt, ha egyszer elvesztjük, soha többé mieink nem lesz.

Ezt tudósítónkkal minden ember együtt érezi.

A visszavonulás azonban minden esetre egészen maga rendén történt. Ekkor érkezhett Pétervárára a honvédi bizottmány mult vasárnapj rendeletere, melly szerint hadi operatióinkban több lényeges változások fognának történni.

— A Dunántólról jött utazók szerint Perczel Mór tegnap előtt Rum mellett (Pápán túl három

állomásnyira volt,) merre fog menni, az a hadvezérlés alá intézkedése tartozik.

Szeme re Bertalan Borsodban következő proclamatiót hozsátot ki.

ISTVÁN a volt nádor hitetlen hazafutó.

Emlékeztek még az 1847. őszre, midőn István főherczeg az országot beutazta, mindenütt ünnepléssel fogadták? Mindenütt örömmittasan éltették, és ő hiv magyarnak, hiv hazafutónak vallotta magát.

Emlékeztek még az 1847/8-ki országgyűlésre, midőn kijelölés nélkül nádorrá választatott? A törvényt megszegték érette. Miatta minden jeles közpolgárt elmellőztek. Ő sirva köszönte meg a hazának elválasztását.

Emlékeztek még az 1847/8-ki országgyűlés végére, midőn a szabadságot kivívni, az úrbéri szolgálást eltörölni sikerült? Ő hősnek, őszintének mutatta magát. A haza köszönetét elfogadta. Fenhangon, Europa hallatára emlegette, hogy ő szívesen közromunkal Magyarország szabadabbá tételében.

És kiszült, hogy István, midőn hazafutónak mondta magát, — hazudott.

Midőn sirva köszönte meg nádorrá választását, — nem a hála, hanem a forralt boszúkönyveit sírta.

Midőn Europa hallatára szabadságunkat biztosítani ígerte — más oldalról, titokban hazafutásban törje fejét.

Honnan salt ki ez?

Onnét, hogy a honvédelmi bizottmány István volt nádor iratainak átnézésére egy választmányt küldött ki, és az talált több leveleket, — bár a legrosszabbakat elvinni Istvánnak elég ideje volt, a többi közt egyet, melly a Közlöny hivatalos lap ez évi 180-ik számában olvasható, s hogy igaz és hiteles, udvari tanácsnok, s a volt nádor iroda igazgatója Stoffer József aláírásával is bizonyítja.

E levélben, melly f. év martius 24-én Bécsben kelt, csak nyolcz nappal később a ministerium elfogadása után, kimondja a volt nádor István, hogy Magyarországon valamit elérhetni, azaz, az országot előbbi függésében, a népet előbbi terhei, robotja, dézmája alatt megtartani, csak három eszköz van; a másodikat elmellőzván, ide kirjuk az első és harmadikat szóról szóra, tudniillik:

„Én — István — csak röviden kívánom elősorolni azon három eszközt, melyek által csak egyedül reménylek Magyarországnak még valamit elérhetni.

Az első: minden fegyveres erőt kivinni az országból és azt végpusztulásnak engedvén, tétlenül nézni az öldökléseket és gyujtogatásokat, nézni a nemességnek a paraszttal való küzdelmeit.

A harmadik eszköz lenne: tüstént a nádornak szabadságra való bocsátásával egy teljes és vérh talommal fetruháztott királyi biztost tekintélyes hadsereg kíséretében Pozsonba küldeni, honnét az országgyűlésnek erőszakos eloszlatása után Pestre menvén, a vaskezü kormányt mind addig működni hagyni, míg a körülmények kívánják.

És megjegyzi, hogyha ilyen vérhatalmu biztos küldetik, azon esetben ő vagy Bécsben marad, vagy szabadsággal elutazik, addig, míg a vérhatalmu biztos a hóhér kötelességeit teljesíti.

Tehát a nádor, az ország első tisztviselője, a kit az ország ünneppel fogadott, a ki diaeta kijelölés nélkül választott meg, titokban mint a hálatlan róka és kígyó, a következő tanácsokat adta a királynak.

Vidd ki a fegyveres erőt Magyarországból.

Kivívén, vesztid itthon össze a népeket, hogy öljk, pusztítsák egymást és gyujtogassák a falakat s városokat.

Ne avatkozzál bele, nézd tétlenül, és hogy menthesd magadat, azért küld ki előbb az országból a katonát, külgy be sereget ellentünk, például Horvátországból 50,000, melly dúljon és pusztítson, hogy a nemzet koldus legyen, a koldus nép rab is szokott lenni.

Nevezd biztost, ki vérhatalmánál fogva vaskezűvel kormányozzon, öletvén a szabadság és a nép barátait.

Hogy pedig engem (Istvánt) ne okozhassanak, — én kimegyek az országból, míg a hóhérlás tart, és visszajövök, ha a sírók betelvé, a temetői csend visszatér.

Ezeket tanácsolta István a királynak, Ferdinándnak.

Illyen tanács csak pokoli agyban és pokoli szívben fogamszhatott.

A király Ferdinánd pedig a mint tudjuk, látjuk, érezzük, a tanácsot pontról pontra követte.

Tudniillik, a népeket összeveszítette. A rácz, oláh, magyar öli, pusztítja, perzseli egymást. A magyar sereget védelmükre nem bocsátja vissza. A hazánkban lévő idegen katona a pártulókkel szövetkezett. 50,000 horvát és német sereg bejött, pusztítván kegyetlenül. Lamberget és Windischgrätzet vérhatalmu biztosnak kinevezte. István maga gyalázatosan megszökött, — épen midőn segedelem végett a nemzet reá tamaskodék, kiugrott alóla.

Illyen királyunk volt nekünk.

Illyen nádorunk volt nekünk.

Egy családbeli mindkettő.

Olly ifju ember, és olly pokolbeli irtózatostervvel tele kebel.

Azt mondta egykor, addig éljek, míg hazámnak élek.

Azóta tehát meghalt. Hanem temetője a föld, temetője a magyar kebel, mely emlékét mintegy örök halottat viseli magában a világ végeig.

Budapest, december 7-dikén 1848.

Csata részletek a balszárnyon.

Győr-Csanak, dec. 21.

A győri sánczok egyikéből, a csanaki földváról írom e sorokat, s röviden és sietve, mert decemberben fázik az ember körme, értesítést akarok adni a feldunai hadsereg jelen helyzetéről. —

A camarilla kutyái a lajtántúli vidékről is csakugyan betörték szegény elárult hazánkba e hó 16-kán reggeli 10 órakor. Az ellenség, nagyon természetesen a leggyöngébb oldalunkat támadta meg Bruk felől, s mintegy nyolcz ezred lovassággal, s harmincz negyven ágyúval oldalról rohanta meg a Pahrendorfban levő dandárunkat. —

Görgei tábornok jó eleve tudta a megtámadást, s épen azért, minthogy határainkat védő, vékony láncolatban elnyult seregünk e vonalon, melly Nádasztól, Nagyszombat, Pozsony, Köpcsény, Gálos, Pahrendorfon keresztül Nisideig tartott, a több felől betörhető ellenségnek czélszerűen nem állhatott volna ellent, már a támadáselőtti napon parancsot adott a balszárnyon levő minden dandár parancsnokságnak a második vonalbai visszavonulásra. —

Mi azt hittük, hogy Ordódi dandárának Nádasnái szétveretése volna oka ezen visszavonulásnak, azonban a következők meg fogja mutatni, hogy tábornokunknak korábbi terve. — — —

A mi zászlóaljunk, melly balszárnyunk szélső baloldalát képezi, Inczédi őrnagy vezérlete alatt meg is indult Nizsidéről e hó 16-kán reggel Feltorony felé, legközelebbi visszavonulási állomására, azonban alig értünk ki a városból, visszaparancsoltattunk, mert a mint rebeszgettették, e napon ránk törtend az ellenség.

Ugy is történt.

Reggeli 10 óra tájban, hirtelen rettentő ágyúdörgést hallottunk Pahrendorf felől, melly hozánk jó félóra járás. Rögtön riadó fuvatott, és veretett, mi kis dandárunkkal Karger lovas tábornok vezérlete alatt előre nyomultunk Pahrendorf felé. —

A mint a partra értünk, az ágyúzás mind közelebb hallatott, — a füstfellegét is jól láttuk, sőt néhány percz mulva, a 23-dik zászlóaljtól szekereken futó tisztok jöttek velünk szemközt, csapataikat oda hagyva, s azt beszélve, hogy zászlóaljuk a hirtelen betört nagyszámú ellenséges lovasság, és ágyúk által szétveretett. Derék őrnagyunk Inczédi föltartá őket, erélyesen lehordva, kötelelességükre emlékeztetve, parancsolá, hogy utánnok futó kis csapatjok élére állva, csatlakozzanak hozzánk.

Ugy is lön.

Azonban az ágyúzás már jobbról hallatott, mi, kik a Fertő-tó parján állottunk, tartván, hogy jobbról az ellentől szoritva, s magunkra hagyatva meg nem állhatunk, sőt vagy elveszünk egy lábíg, vagy a Fertőbe szorítottunk, hátrálni kezdők a tegnapi parancs következtében Feltoronynak a mosonyi országúton, reménylven, hogy az ellenségtől visszanyomott bajtársainkkal egyesülhetünk. Balról a huszárok fedezésének bennünket, kik a halmokon haladtak mellettünk ágyúakkal. — S jelmünk valósult.

A mint Feltoronyt elhagyva, Kozimir falnak tartánk, a huszárok jelentik, hogy balról dragonyosok rohantak a falu tulsó végire, utunkat elzárandók. —

Rögtön rendelés tétellett. — Dicső huszáraink a faluba száguldottak, s a dragonyosokból néhányat levágva, visszajöttek a megholtak fővegeik- és kardjaikkal ékesítve, s jelenték, hogy ott nagy az ellenséges erő, mert körülbelül 12 escadron lovassal, s hozzátartozandó ágyúkkal ellátva állanak ellentünk. —

Ez alatt az ellenséges lovasok csapatokban rohantak felénk a falu egyetlen utszáján, s a hidegvérű Dezsőfi tüzérhadnagy nekik szegezvén 4 ágyút, elkezdődött az ütközet.

A siker jó volt, — amazok hulottak és visszaszaladtak, de ágyúval nem feleltek vissza, és szaladásuk alkalmasint csel volt, hogy őket futásukban követvén, a falu tulsó részén, hol erdő és dombtól fedezve voltak, tehessenek bennünket semmivé. De nagyon csalatkoztak; mert a csatavágytól égő derék zászlóaljunk, minden parancs nélkül rohant a falu tulsó szélén ismét összeállott lovasságra, — melly úgy megijedt, hogy rögtön elfutott. —

E roham hibás és helytelen volt, de mégis morális következményeinek örülhetünk.

Őrnagyunk visszadoboltatá a rohanó csapatot, s megdicsérve egyszersmind bátorságukat, megfeddte illyféle eljárásukért, melly könnyen veszélyt hozhat vala az egészre, s négyesegbe állította a zászlóaljat, várván, hogyha visszajön az ellenséges lovasság, készületlenül ne találjon bennünket. —

Az nem jött vissza, hanem ágyútüzeit a minket fedező huszárokra bocsátgatá, kik tőlünk két ágyúval együtt az ellen által elzárattak, szemcink elöl eltűntek.

Általános volt nálunk a hiedelem, hogy ők elfogattak; én azonban állítám, hogy azon derék huszárcsapat, mellyet Csunkó, a testestől lelkestől magyar, honáért égő, s vitéz kapitány vezet, meg nem ladja magát. A következők megmutatta, hogy igazam volt, mert Csunkó keresztülvágta magát az ellenségben.

Ez alatt hátunk mögül gyalogságot láttunk csatarendben közelegni.

Mi azt ellenségnek gyanítva, két tűz közé szoritva gondolók magunkat, s készen álltunk. Azonban az a Pahrendorfól visszavonult dandár, úgy mint a Preis-gyalogság első zászlóalja, s a 23-dik honvédzászlóalj volt, melly hozzánk csatlakozott. Ezentúl is történtek mind két részről ál-

gyűzések; de az éj bekövetkezvén, mi nem tudhattuk, mennyi lehet még az ellenség száma, melly az erdőben, s azon túl előttünk elárta a mosonyi utat, jónak láttuk jobbra vonulni Boldogasszony felé. Az éj sötétségében halkan mentünk, úgy szólván, ut nélkül Pomogy nevű faluig, s ott éjfélkor megpihentünk.

Itt kissé visszatérek, hogy a vezérfonalat ki ne eresszük kezeink közül. Az ellen lovasság és ágyú, mint később megtudtuk, bizonyos távolságban kísérték hennünket, s mivel mi Boldogasszonynak tartottunk, azt hitték, hogy oda megyünk éji szállásra. E helyet ők bombázták s felgyújtották, s bemenvén a hamvadó mezővárosba, akkor látták, hogy mi nem vagyunk ott.

Itt ismét nem tudva, hova tűnhettünk, visszamentek még azon éjjel Nizsideig, hol szelőt tanasztunk, gyanítván, hogy oda szorultunk vissza, azt is bombázták, s meggyújtották. Ezen ostoba hadjáratuk engedett nekünk időt, hogy utat tévesztve s bár nagyot kerülve, az egész balszárnyunk később Győrben egyesült.

A kazimiri ütközetre vonatkozólag még azt kell megemlítenem, hogy midőn huszáraink az ellenségnek a falu túlsó részéni hadi rendben állását jelenték, már akkor a faluban mentek podgyászos szekereink, öt huszár és tizenegy fegyveres honvéd fedezetében.

Ők hirtelen megpillantva az ellent, megesküdtek egymásnak, hogy magukat meg nem adják. Ugy is történt. Neki vágat kivont karddal az öt huszár után a tizenegy podgyászos szekér, rajtok szuronytűzve, készen állva a 11 honvéd, és a 12 escadronból álló ellen lovasság kétfelé vonult, és menni engedő az elszánt vitézeket.

Ez azonban csel lehetett, hogy mint fellebb irtt mondám, az ellenség zajt nem csinálva, oda csaljon bennünket és semmivé tegyen; — hanem mindenesetre szép jellemvonás azon 16 magyar vitézről. Ez ütközetben közülünk senki sem esett el, meg sem sebesítettett.

Gyerünk vissza Pomogyra. Ott rögtön rendelés tétellett, hogy a Fertő-tó egy részén keresztül vezető töltés szétszedett hidai három óra alatt helyreállitassanak. Megtörtént nagyrésztben. Elindultunk a feltetzett hold világa mellett, átvonultunk az újra csinált hidakon, (de a túlsó részen már nem volt idő, nem dolgozó kéz, melly az oteken hidakat verjen, s mi biztos kalauz nyomain másfél óráig gázoltunk térdig érő vízben ágyúkkal, huszárokkal egyetemben Hátság posványain, s az nap délre szerencsésen elértek Eszterháznál keresztül Kapuvárt, hol a Sopronyból visszavonult, volt Nádorhuszárokkal egyesültünk. Ezen huszárok is — mert a magyar huszár istenek katonája — dicsőséges dolgot vittek véghez. Ugyanis a Soprony felé indult ellenséges lovasságnak, melly hatszor (annyi volt, mint ők, Váradí főhadnagy felszólítására neki rohantak, s közülök negyvenet levágtak, és néhányat elfogtak.

Természetesen vissza kellett vonulniok a nagyobb erő és Sopronynak fekete-sárgasága miatt. — Most már bátran haladtunk, a Hátságot balra hagyva, honnan semmiféle ellentől nem félhettünk; mert a hidakat felszedettük utánunk, Győr

felé, hol is a Duna jobb partjani seregünkkel, kik minket már elveszetteknek vélték, egyesültünk.

Tehát most már Győrben vagyunk, és pedig biztos helyen. Itt lesz semmivé gaz ellenünk Görgei tábornoknak szerintem gyanított terve szerint.

Itt tudtam meg, hogy hős tábornokunk e hó 18-kán, személyes vezérlete alatt, csúful visszaverte Mosonyinál az ellenséget. Mindket rész csupa lovasság és tüzérségből állott.

Görgei a kölcsönös ágyúdörgések között, egy maga rohant elé a dragonyosokra, az isten katonáival, (t. i. a magyar huszárokkal,) s erős ellenállás után, kétszer visszaverte az ellent s Óváron túl üz, honnan, felgyújtva az ellenségnek élelmet adható széna és buza kazlót, visszavonult Győrbe, — terve szerint működendő.

Igy állunk most, — Győr és tájéka telve hazánk vitéz fegyvereseivel, kinek kinek szakmája elrendezve. A felduna balpartjani dolgok csak hírszerint jönnek füleinkbe. A nagyszombati véres ütközet rettenthetetlen Gijonunk vezérlete alatt ámbár látszólag Simunic részére látszik hajolva lenni; de mi, kombinálva a körülményeket, s bár sajnálva a hős elhullottakat, imádozt nemzetünkre üdvös hatásnak gyanítjuk lenni: Tudomásunk szerint Gijon seregei is lehúzódtak Csalóközre, s Komáromba.

Azt már főnebb megmondám, hogy Görgeink rég kiszámolt terve volt e második vonalra visszahúzódni. —

Mondják, hogy a Görgeitől visszavert ellenség, minket elkerülve Pápa és Veszprém felé akar Budapest felé nyomalni, hanem abban meggátolja Perczelnek azon oldalról minden perczen váró vitéz serege. —

Elmondtam sebesen akarva, s mégis meglehetősen hosszúra nyult levelemben helyzetünket, s bezárva azon biztosítással, hogy csak holt testeinken keresztül veheti be imádozt hazánk fővárosát, azon névvel nem is nevezhető valamiféle hatalomnak bérencz serege, melly pusztit, öldököltatár s törökként véreinket.

Szabó Zsigmond, kormány s nemzetbiztos erőlyesen működik közöttünk. Szóval, nem veszhetünk el, nem szabad elvesznünk, ha még hús felől támadnak is meg bennünket. — Fegyverre minden ember! előlről hátulról az ellenségre! — Hegyekről erdőkből bosszantva, hidakat, töltéseket elrontva, élelmiszereiktől megfosztva, és győzni fogunk!

Zavart lehetek, de nincs idő végig olvasnom. Jövő levelemben újra értesítést fogok adni

Egressi Béni,
hadnagy a 14. honvéd zászlóaljnál.

A nyíl lövészetéről.

(Guerillaink számára.)

Szerkesztő!

Hazánk jelen súlyos helyzetében minél jobb, s minél czélszerűbb védszerek kiállításáról gondoskodni egyes személyeknek szintugy, mint az állodalomnak elmellőzhetően kötelessége, és érdeke. —

Ez elvénél fogva reményelem, hogy a magány védszer megjavítása tárgyában teendő csekély indítványomnak szives leendő lapjában egy kis tért adni. Indítványom tárgya a nyíl, a melly mint a régi hős nemzeteknél, úgy nálunk is nagy sikerrel lehet használható. A puska ugyan nagy előnnyel bir újabb időnkben a nyíl felett, de olly nagy előnyt észszerűleg nem nyerhet, hogy a nyilnak századokon át tapasztalt hasznát levonhatná. —

Nagyon világos, hogy a puska jobb védszer a nyilnál, de a nyíl sokkal hasznosabb a dárdánál, és kaszánál. Ha a puska hiányát kipótolandók, a régi fegyverek közül választunk, mért nem választjuk a nyilat, melly a puska hiányát, valamint régen legjobban pótolta, úgy jelenleg is legnagyobb sikerrel pótolandó.

Hogy a nyilat puska hiányát kipótló védszerek közül legjobban és czélszerűbben lehet használni, annak igen természetes oka az, mert a nyíl is lövszer, mint a puska, úgy hogy a puska és nyíl azon két magányvédszer, mellyel legtávolabbról árthatunk az ellennek, és legtávolabbról védhetjük személyünket az ellen irányában.

Ez pedig a harcz főkivánalma. De bár tagadhatatlan, hogy a puska jobb a nyilnál, mindazonáltal a nyilnak is van előnye, a puska fölött, t. i. 1. a nyíl kevesebb költséggel, nagyobb menységben és kevesebb idő alatt elkészíthető, mint a puska. 2. Vízben, és minden nedves időben használható. 3. Nem levén szükség vele a töltés miatt sokáig időzni, addig a nyillal legalább is kettőt lehet löni, míg a puskával egygyet, és így gyorsabban használható, mint a puska. 4. Egy pár nyilvesszővel czélba lövést meg lehet tanulni, és ugyanazt a vesszőt töbször is használni, tehát nem is olly költséges, mint a puska.

Legfőbb hibája tán a nyilnak az, hogy 100-200 lépésnél messzebb sikeresen ritkán visz, de erre azt mondhatjuk, hogy ha csak 50 lépésnyi távolságra találna is, még is hasznosabb a dárdánál és kaszánál, mert távolabbról árthatok nyillal az ellennek, mint a dárdával vagy kaszával. De a nyíl mellett a dárdát is lehetne használni, mert míg a nemzetőr a nyillal löne, a dárdát a földre le szurhatná, rohanáskor használandó. Ajánlanám tehát a honvédelmi bizottmánynak, hogy tenne fel jutalmat a régi jó nyilak formájára legjobb nyilat készíteni vállalkozó kézműveseknek; a mellynek következtében több vállalkozó kézművesek pár nap alatt 40-50 a megyékben mintául elküldendő nyilat készítenének.

Igy minden megye a maga nemzetőreit, és népfelkelőit kevés költséggel, és rövid idő alatt ellátná, és már ujonnani használatánál fogva is

